

Utfordringer og kompetansebehov i kommunale og interkommunale arkiv

AAks, arkivavdelingen
Berit Stie
Avd.leder

Hva jeg skal si noe om:

- Oppgaver tillagt kommunale/interkommunale arkiv
- utfordringer
- kompetansebehov

Innlegget forholder seg mye til egen arbeidsplass, så derfor noen ord om Aust-Agder kulturhistoriske senter IKS

Aust-Agder kulturhistoriske senter IKS

- Aust-Agder kulturhistoriske senter IKS (AAks) eies av Aust-Agder fylkeskommune og kommunene i Aust-Agder.
- AAks er fylkets fagorgan på det arkiv- og museumsfaglige området.
- AAks, arkivavdelingen, er depotinstitusjon for våre eiere og driver også arkivfaglig veiledning i forhold til disse.
- Arkivavdelingen har også ansvar for deponert/avlevert foto- og arkivmateriale fra private bedrifter, foreninger og personer.
- Arkivavdelingen har 13 stillingshjemler med kompetanse innenfor: historie, sosiologi, ikt, foto, forvaltningskunnskap/forvaltningsjus, håndbokbinding, arkivistikk og ledelse.

Oppgaver

- Arkivdanning – veiledning
- Innsamling
- Bevaring og tilgjengeliggjøring
- Saksbehandling
- Formidling
- Forskning

Utfordringer - arkivdanning 1

- arkivdannings-arkivarenes oppgaver er mangfoldig:
 - Arkivaren skal i grove trekk utføre ulike oppgaver knyttet til områdene arkiv, teknologi, organisasjon og jus.
- de fleste arkivdannings-arkivarer sliter med knappe ressurser
- bevissthetsgraden i forhold til fagsystemer fortsatt for lav i kommunene generelt

Utfordringer – arkivdanning 2

- Hyppige organisasjonsendringer
- Out-sourcing av offentlige oppgaver – virksomheter hvor arkivloven ikke direkte rammer;
 - Kjøp av tjenester av private firmaer
 - Interkommunale selskaper og foretak

Bevaring og tilgjengeliggjøring- utfordringer? 1

Papirbaserte arkiv

- God trening i ordning og katalogisering av eldre og avsluttede papirbaserte arkiv , men tidsklemma tar oss i blant...
- Den fysiske lesesalen fortsatt viktig arena for arkivene. Digitaliseringsarbeidet har så vidt startet.
 - Den fysiske lesesalen har kvaliteter vi foreløpig mangler i den nettbaserte lesesalen (arkivportalen), ikke minst den kyndige og hyggelige lesesalsbetjenten
- **Utfordringer?**
 - digitalisering og nettbaserte arkivtjenester må bli et tillegg til den fysiske lesesalen, - gjøre lesesalen enda mer interessant i forhold til brukerne – arkivportalen er ikke en konkurrent, men et virkemiddel for økt tilgjengelighet til arkivmaterialet.

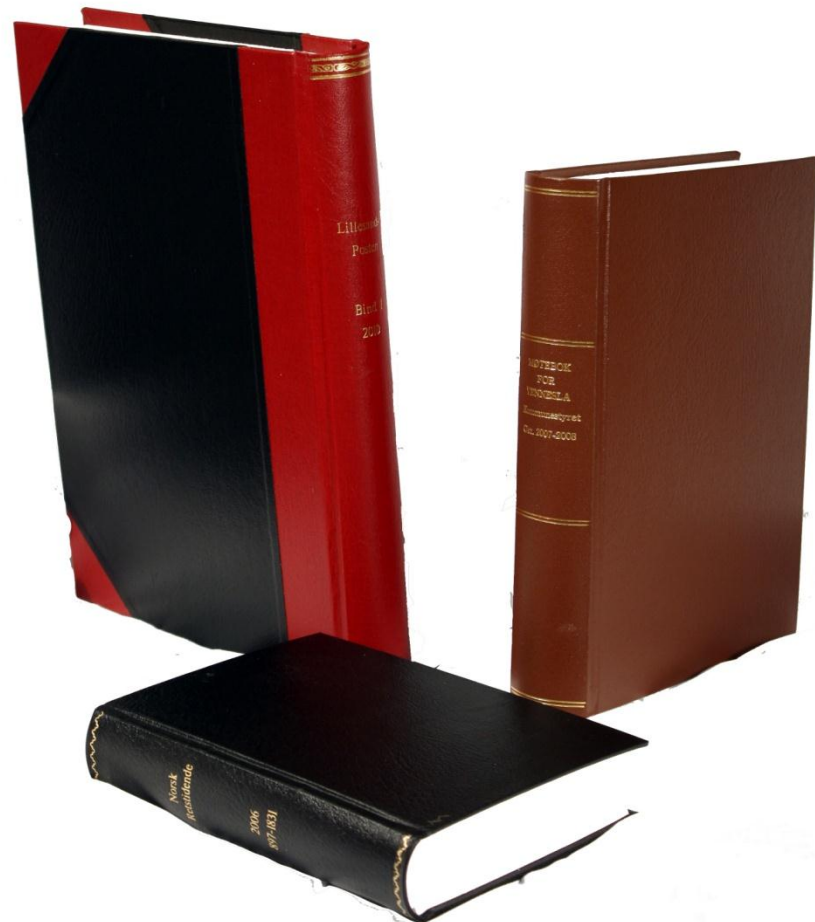
Bevaring og tilgjengeliggjøring, bokbinding og papirkonservering , utfordring 2

Utfordring:

Behov for håndinnbinding ikke så aktuelt lenger i forhold til innbinding av møtebøker m.m., pga teknologisk utvikling, men:

Håndbokbinding er et utdøende fag, institusjoner som våre bør være pådrivere for å opprettholde faget

Ønskelig med kompetanse på papirkonservering i forhold til vedlikehold til samlingene

Bevaring og tilgjengeliggjøring utfordringer, 3

Elektroniske arkiv

- Bevaring av elektronisk materiale krever "bevisst" arkivholdning fra og med systemet tas i bruk – dette er avgjørende i forhold til langtidslagring, her har vi fortsatt utfordringer i forhold til kom/fylkeskom sektor spesielt hva gjelder fagsystemer.
- Overgang og konverteringer fra Noark 4 til Noark 5 har vi foreløpig lite erfaring med, - men ikke utenkelig at datauttrekkene kan bli noe problematiske ...
 - Utfordringene på dette feltet ligger aller mest hos RA som arkivfaglig myndighet
- Tilgjengeliggjøring på www - Asta 5 og Arkivportalen - videreutvikling av programvare fortsatt viktig – og ressurskrevende...
- Eldre og avsluttede elektroniske arkiv ikke å finne på Arkivportalen – m.a.o. tilgjengeliggjøring av elektroniske arkiv fortsatt en utfordring.
 - KDRS, Bergen Byarkiv og Asta-stiftelsen viktige aktører
 - Dias- prosjektet i regi av RA med deltakere fra kommunearkivinstitusjonene viktig tiltak

Saksbehandling og tilbakelån

- Tilbakelån til eierne
- Saksbehandling - enkeltpersoner
 - Omhandler rettighet av et eller annet slag
- Saksbehandling - forskere (slekt/lokalhistorie)

Viktige kunnskaper:

administrasjonshistorie, arkivkunnskap, lover som regulerer innsyn,
- på sikt kunnskap om elektronisk arkivsystem som lagrer aktuelle data

Saksbehandlingen øker i takt med tilvekst av arkivtilfanget

Formidling - utfordringer

Arkivinstitusjonene skal være viktige samfunnsinstitusjoner

Virkemiddel: Formidling/forskning

Formidlingsoppgaver:

- Skoleprosjekt, arkivenes dag, utstillinger, omvisninger, foredrag, artikler
- Formidling av arkiv er krevende visuelt, tekst er ikke i seg selv utstillingsvennlig
- Viktig å definere mål/målgrupper for formidlingsoppgavene

Utfordringer:

utstillingsteknikk, grafisk utforming, ressursknapphet

Forskning

- Fra AAks sin forskningsplan:

- *...forskningen omfatter ikke bare historiske og kulturhistoriske temaer i fortid og samtid, men også museologi og arkivistikk...*

Og videre:

- *Arkivistikk er læren om arkiver, hvordan de dannes og organiseres, bevares og gjøres tilgjengelig, hvilke redskaper arkivfaget har til disposisjon, men også hvilken rolle de spiller. Måten disse oppgavene løses på har vidtrekkende konsekvenser for samtidas dokumentasjon av saksbehandling, oppgaveløsning og innbyggernes rettigheter og for samtidas muligheter til å finne svar på sine spørsmål...*

- *Utfordring: ressursknapphet*

Til slutt:

Kan utfordringer løses med økt kompetanse?
– og hva trenger vi av kompetanse?

- Nei, - ikke alene, men kompetanseheving/utvidelse gir også grunnlag for å oppnå mer ressurser
- Dette har vi tradisjonelt hatt kunnskap/kjennskap til :
 - Arkivkunnskap, Informasjonsteknologi, forvaltningskunnskap, administrasjonshistorie, historie, lovverk som berører arkivfaget, håndbokbinding, forskerkompetanse

Kompetansebehov

- Utvikling krever:
 - Økt kompetanse på informasjonsteknologi/informasjonsystemer. Depotarkivaren må tilegne seg arkivdanningsarkivarens kunnskaper
 - Kompetanse og ressurser nok til å aktivisere forskningsarbeid
 - Gjerne hovedfags- og doktorgrads-studier innenfor arkivfaget
 - Etterutdanningstilbudet fra UiO: "Forvaltningsinformatikk" - også et spennende studie for arkivsektoren?
 - Formidlingskompetanse; teknikk, pedagogikk, grafisk utforming, markedsføring

Kompetansebehov

- Ny giv i håndbokbinderfaget
- Papirkonservering, gjerne i samarbeid med andre arkivinstitusjoner i landet
- Lederkompetanse
 - Skal vi imøtekomme dagens og framtidens utfordringer trenger vi dyktige ledere